

A jelnyelvi fonémák vizuális annotációjának támogatása

Holecz Margit
MTA Nyelvtudományi Intézet
holeczmargit@gmail.com

A jelnyelvek – a hangzó nyelvekhez hasonlóan – önálló nyelvtani struktúrával rendelkező, több szinten szerveződő rendszerek, amely rendszerek megfeleltethetők a hangzó nyelvekből ismert fonológiai, morfológia stb. szinteknek. A jelnyelvek fonológiájában is ismertek az olyan jelenségek, mint a fonológiai kontraszt, alternáció, valamint az egyes jegyek együtt-előfordulásának a korlátai stb. Míg a hangzó nyelvek az auditív, a jelnyelvek a vizuális csatornát használják, és habár bizonyos fokú írásbeliség megteremtésére számos kísérlet született (pl. Stokoe notációs rendszere, HamNoSys, SignWriting), a jelnyelveknek nincs általánosan elfogadott és széleskörűen használt írásrendszere.

A jelen kutatás célja, hogy a magyar jelnyelvi kutatások támogatására egy olyan rendszert hozzon létre, amely lehetővé teszi a vizuális annotációt (a lehető legmagasabb fokú ikonikuságra törekedve), az egyszerű, gyors és széleskörű felhasználáshatóságot szem előtt tartva.

Kutatásunk során egy betűtípust hoztunk létre, melynek elemei a lehetséges jelnyelvi fonémák (kézfórmák, mimikai komponensek stb.) és a kiegészítő információk (pl. a jel típusa) voltak. Ezzel biztosítottuk, hogy bármely, szöveget feldolgozni és megjeleníteni képes programban (szövegszerkesztők és táblázatkezelők, annotációs programok stb.) alkalmazható legyen. Az elemek felhasználásával egy virtuális billentyűzetet készítettünk, melyben csoportokra osztva jelennek meg a választási lehetőségek, a csoport fő elemére kattintva.

Az elkészült rendszert a JelEsély projekt szótári annotációja keretében sikeresen alkalmaztuk. Elsőként tesztelésnek vetettük alá, majd az annotátorok és a projekt igényeinek megfelelően alakítottuk ki a végleges formát. A rendszer a rugalmas kialakításnak köszönhetően az aktuális céloknak megfelelően a jövőben is szabadon formálható.